

GENTSE MEMORIEDAGEN: 7 EN 8 MEI

7 Mei 1831

Voor het Groot Vleeshuis wordt een mast geplant met de nationale driekleur. Een hommage van “L’Antique Corporation des Bouchers de Gand à l’Union Patriotique Belge”.

De mast werd in 1838 door de bliksem vernietigd.

7 Mei 1838

Om 7 uur loopt een trein het Zuidstation binnen met een vertraging van ... 9 uren.

“De Gazette van Gent” tilt daar niet al te zwaar aan, want, schrijft ze, “de reizigers hebben een allerschoonsten koelen meinacht mogen doorbrengen onder den blauwen hemel.”

Er wordt niet vermeld of de mening van de reizigers gevraagd werd.

7 Mei 1875

Dood van Charles Louis Carels, de stichter van het gekende bedrijf.

Na zijn dood werd het bedrijf verder gezet door zijn 2 zonen Alphonse en Gustave.

Gedurende meer dan een eeuw was dit bedrijf een begrip in Gent en in de loop der tijden hebben vele tienduizenden Gentenaars er gewerkt.

Het werd gesticht in 1838. Het was aanvankelijk op de Tichelrei maar verhuisde vrij vlug naar het Groot Meerhem. (Quai du Grand-Marais, 185). In 1863 verhuisde de fabriek naar het Dok waar de oude Gentenaars het nog

zullen gekend hebben.

Deze firma verwierf een wereldfaam met de bouw van allerlei stoommachines, transformatoren, turbines, motoren, locomotieven.

In 1894 werd een licentiecontract afgesloten met Rudolf Diesel en van dan af werd Carels een van de grootste, zoniet de grootste, dieselspecialist van de wereld. De scheepsdiesels van Carels werden uitgevoerd naar alle delen van de wereld. Tussen 1874 en 1914 werden er 712 stoommachines gebouwd, d.w.z. 18 per jaar, en dat was nog maar een onderdeel van de productie.

Periodiek kon men in de kranten lezen: "De grootste stoommachine in de wereld werd gebouwd door Carels in Gent, de grootste Dieselmotor in de wereld werd gebouwd door Carels in Gent, de grootste gasturbine in de wereld werd gebouwd door Carels in Gent.

In 1920 werden de aandelen van Carels opgekocht door de Franse groep Thomson-Houston en de Amerikaanse General Electric. Zij veranderden de naam in "Société d'Electricité et de Mécanique", afgekort S.E.M., maar in Gent bleef men vanzelfsprekend spreken over "Carels".

Geleidelijk zou Carels zijn identiteit verliezen en inboeten aan belang.

Het tijdperk was gekomen waarin industriëlen vervangen werden door financiers. In 1960 kwam het tot een fusie met A.C.E.C. waarin Westinghouse in 1969 een meerderheidsparticipatie verwierf. Het gloriëtijdperk van Carels was voorbij. Een goede 20 jaar geleden stond het plannenarchief van Carels gereed om afgevoerd te worden als "oud papier". Gelukkiglijk kon het op het laatste nippertje gered worden van deze roemloze dood. Deze zeer waardevolle, 3 ton wegende, industrieel-archeologische documentatie is nu ondergebracht in het Rijksarchief in Beveren-Waes.

7 Mei 1910

Dood van Prosper Claeys.

Veel Gentenaars kennen de Prosper Claeysstraat met zijn typische huisjes voor bejaarde echtparen, maar het is vrijwel zeker dat slechts weinigen weten wie die Prosper Claeys nu eigenlijk was.

Geboren in 1834, studeerde hij Rechten aan onze Universiteit. Onder zijn studiegenoten heel wat gekende namen zoals Julius Vuylsteke, Napoleon De Pauw, Tony Bergmann en Gustave Rolin.

Hij vestigt zich als advocaat en wordt benoemd tot Armenmeester. Hij zal later Voorzitter worden van het Weldadigheidsbureau. Na het overlijden van zijn zoon op jeugdige leeftijd trekt hij zich terug uit het openbaar leven, maar hij blijft wel actief in het Weldadigheidsbureau. Hij gaat zich nu practisch volledig wijden aan de geschiedenis van zijn geboortestad. Hij schrijft honderden degelijk gedocumenteerde artikelen over tal van Gentse onderwerpen.

Velen ervan zullen verschijnen in “La Flandre Libérale”. De meesten zullen trouwens gebundeld worden in boekvorm en worden nu nog graag geconsulteerd. Voor kennis van bepaalde onderwerpen is men trouwens verplicht te passeren langs Prosper Cleays, zoals bvb. zijn “Histoire du Théâtre de Gand”. Zijn 3 reeksen “Pages d’histoire locale” zijn misschien de meest gekende, maar daarnaast schreef hij werken over de oude vestingen van Gent, over de St-Michelsgilde, de Gentse beulen of scherprechters, Gent onder het Hollands Bewind, enz.

Merkwaardig is wel dat Prosper Claeys, die in zijn studententijd lid was van “t Zal Wel Gaan”, later al zijn werken in het Frans zou schrijven. Wellicht heeft hij gedacht, zoals vele andere Vlamingen uit die tijd, dat hij voor dergelijke onderwerpen aldus een breder lezerspubliek kon bereiken.

Zijn belangrijk werk als historicus mag ons niet doen vergeten dat hij een belangrijke sociale rol gespeeld heeft. Als Armenmeester kwam hij in contact met de minst begoede klasse van de bevolking en hij had daar meer dan eens het drama kunnen meemaken van oude koppels die gescheiden werden: de man vloog in het “Oud Mannekenshuis” en de vrouw in “Het Hof”. Het is onder zijn impuls dat speciale kleine huisjes gebouwd werden waar die mensen gelukkig verder samen konden wonen.

Een straat naar hem genoemd was dus zeker een verdiende hulde.

7 Mei 1949

De nieuwe Klokke Roeland, plechtig ingehuldigd op 14 November 1948, luidt voor het eerst.

8 Mei 1480

Op de hoek van het nieuw lokaal van de St-Jorisgilde wordt er een prachtig Mariabeeld geplaatst. Het is het werk van de gekende beeldhouwer Willem Huughe.

8 Mei 1577

Dood van Viglius ab Aytta van Zwichem.

Hij werd op 19 oktober 1507 geboren nabij Leeuwarden.

Hij studeerde eerst te Deventer, Den Haag en Leiden. Op 15-jarige ouderdom trekt hij naar de Universiteit van Leuven waar hij o.m. talen studeert, voornamelijk Grieks. Op 20-jarige leeftijd behaalt hij het diploma van Dr. in de Rechten

aan de Universiteit van Valence. In 1529 gaat hij naar Avignon en is er 2 jaar hoogleraar. Hij gaat dan verder studeren aan de universiteiten van Orléans, Parijs, Freiburg, Basel en Tübingen.

Maria van Hongarije doet beroep op zijn diensten. Hij wordt eerst raadsheer, dan Voorzitter van de Geheime Raad. Hij wordt raadgever van Keizer Karel voor wie hij diverse diplomatieke opdrachten vervult.

Keizer Karel die een onmetelijk vertrouwen in hem had, verhief hem tot de waardigheid van Ridder en Kanselier in de Orde van het Gulden Vlies. Na de troonsafstand van Keizer Karel wordt hem de taak opgedragen Filips II te onderrichten aangaande de politieke en economische toestand der Nederlanden.

Hij was getrouwd geweest met Jacoba Damant, de zuster van de bisschop. Na haar dood werd hij priester.

Hij was te gematigd om niet in conflict te komen met de politiek van Filips II. Hij kwam openlijk in opstand tegen Alva en wordt zelfs een tijd in hechtenis gehouden.

Nog gedurende zijn leven had hij zijn grafmonument laten maken in de kathedraal. Het werd vernietigd gedurende de eerste beeldenstorm. Het werd hersteld, maar 1 jaar na zijn dood werd het opnieuw vernietigd door de 2e beeldenstorm.

Zijn graf werd ontdekt op 23 Juli 1890. Men stelde vast dat de beeldenstormers zijn graf hadden geplunderd. Alle edelstenen waren verdwenen. Enkel de gouden ring had men niet kunnen losrukken. Het hoofd en het lichaam waren geheel verbrijzeld onder het gewicht van de marmeren massa. Zijn graf geraakte in de vergetelheid maar werd her-ontdekt in Maart 1962.

8 Mei 1710

Geboorte van de beeldhouwer Pieter Verschaefelt.

Zouden veel Gentenaars deze man die op de Oude Vest geboren werd nog kennen? Was hij een generaal geweest die de een of andere veldslag gewonnen had, dan had men nu misschien nog wel geweten wie hij was, maar een beeldhouwer... Wij gaan die lacune een klein beetje opvullen.

Rond 1730 zit hij in Parijs in het atelier van Bouchardon, maar zoals de beeldende kunstenaars uit zijn tijd belandt hij toch in Rome. Zijn reputatie is er reeds gevestigd en dat blijkt duidelijk uit de opdrachten die hij er ontvangt. Van 1748 tot 1752 werkt hij aan het meer dan 5 meter hoog bronzen beeld van Aartsengel Michaël dat het Castel San-Angelo bekroont. Tussendoor maakt hij het borstbeeld van Paus Clemens XII en van Paus Benedictus XIV.

In Italië is hij gekend als "Pietro Fiammingo", de Duitsers spreken van "Von Verschaefelt" en de Fransen noemen hem "le petit Verschaff".

In 1752 is hij terug in Gent, niet voor lang evenwel, want hij wordt benoemd tot hofbeeldhouwer van de Keurvorst Karl-Theodor in Mannheim. Wat hij daar allemaal sculpteerde is niet te tellen. Hij maakte er onder meer een imposant, meer dan levensgroot beeld, van Karl-Theodor in de Ridderzaal van het Slot van Mannheim, een zaal waar men niet om heen kan wanneer met het heeft over de muziekgeschiedenis van de 18e eeuw.

Verder het hoogaltaar en beelden in de hofkapel van Mannheim. De keurvorst had een zomerslot met uitgebreide tuinen in Schwetzingen waar heel wat “groten van de Aarde” passeerden. Men kan nooit ver wandelen in die tuinen zonder er een beeld van Verschaffelt tegen te komen.

Dit belette hem niet ook nog actief te zijn in zijn geboortestad. In opdracht van de geestelijken van de St-Baafskathedraal ontwierp hij een nieuw doksaal en een koorafsluiting met marmeren bekleding. Ook het grafmonument van Mgr. Maximiliaan Van de Noot is van zijn hand.

De Keurvorst benoemde hem tot Directeur van de Kunstacademie van Mannheim. Het is trouwens in Mannheim dat hij op 5 April 1793 zou sterven.

8 Mei 1807

De Stad koopt het Rabot aan.

Sommige lezers zullen misschien de wenkbrauwen fronsen en zeggen: “Ja, maar, het Rabot is toch altijd de eigendom geweest van de Stad Gent.”

Zou moeten geweest zijn, maar was het niet. Toen onze Franse burens ons op het einde van de 18e eeuw kwamen liberaliseren, fraterniseren en egaliseren, werd het Rabot verbeurd verklaard en uitgeroepen tot Nationaal bezit. Ze waren wel zo vriendelijk de Stad in 1807 de toelating te geven zijn eigen goed terug te kopen. Het is altijd plezant edelmoedige bezetters te hebben. In feite was dit een goed renderend belastingssysteem: ge neemt iemand iets af en ge laat het hem dan terugkopen. We hopen maar dat onze Minister van Financiën dit niet leest, het zou hem op een gedacht kunnen brengen.

8 Mei 1857

Emiel Moyson schrijft “Koevoet is beter dan boulie.”

8 Mei 1877

Geboorte van de beeldhouwer Oscar Sinia.

Hij studeerde aan het St-Lucas-Instituut waar hij met de Eerste Prijs ging lopen. Hij werkte dan een tijdje in het atelier van Aloïs De Beule, iets wat alleszins een goede leerschool was. Knappe beeldhouwers als Oscas Sinia moeten

niet lang naar werk zoeken. Hij heeft zijn eigen atelier in de Pijlstraat en is inmiddels leraar geworden aan St-Lucas. In zijn studententijd had hij reeds gewerkt in het atelier van Petrus Pauwels waar vooral neogotisch kerkmeubilair werd gemaakt. Dat schijnt wel een stempel op zijn werk gedrukt te hebben, want het grootste deel van zijn oeuvre is van religieuze aard. In de St-Baafskathedraal treffen wij van hem aan: "St-Bavo als monnik" en "Het Heilig Pastoorke van Ars", in de St-Michielskerk een Heilig-Hartbeeld. Eveneens Heilig-Hart-beelden te Wervik en het St-Michielsplein te Kortrijk. Verder kruiswegen in de O.L.V. Basiliek in Halle en in de St-Katharinakerk in Hoogstraten. Ook nog al de beelden in de herbouwde St-Martinuskerk te Ieper. Verder 4 beelden in de Koninklijke Kapel te Oostende.

Maar we moeten echt niet buiten Gent gaan om werken van Sinia te kunnen bewonderen, zo bvb. het beeldhouwwerk aan het hoofdportaal van de St-Annakerk. Maar ook zijn profane beeldhouwwerken zijn in de Gentse Kuip goed vertegenwoordigd en veel Gentenaars zien dagelijks zijn werk zonder zich te realiseren dat het van hem afkomstig is. Wat denkt u bvb. van het zittend "Leeuwke" op het Veerleplein? En hebt u al eens goed al die merkwaardige beelden op de Grote Post op de Koornmarkt bekeken?

Tal van eminente beeldhouwers werkten er aan mee, waaronder Aloïs De Beule, Geo Verbanck, Hippolyte Le Roy, Remi Rooms. Ook Oscar Sinia nam een niet onbelangrijk deel voor zijn rekening. Ga maar eens kijken naar de koppen van de staatshoofden in de Pakhuisstraat en op de Graslei. Ook de negerin, symbool van de aanwezigheid van België in Congo en de Vrouw met de zonnewijzer werden door hem gekapt.

Oscar Sinia overleed in Gent op 31 Augustus 1956.

Hugo COLLUMBIEN

Correctie. In ons vorig nummer verscheen op p. 397 een foto van het huis "De Gekroonde Hoofden". In het onderschrift moest men na "nog een hondenkar te zien is" lezen ", maar... waar zijn Maximiliaan van Oostenrijk, Filips de Schone, Keizer Karel en Filips II gebleven?"
Copyright A.C.L. Foto N°. 25864.
